

Квартальне опитування підприємств

Червень 2019

№2 (68)

Головне: на фоні зростання рівня невизначеності, очікування бізнесу щодо найближчого майбутнього продовжують бути обережними

Коротко про основні результати:

Загальні показники ділового клімату та кон'юнктури:

- Значення Агрегованого показника перспектив промисловості у I-му кварталі 2019 року підвищилось та становить 0,01 (-0,12 у IV-му кварталі 2018 року)
- У I-му кварталі 2019 року порівняно до IV-го кварталу 2018 року значення індексу поточної фінансово-економічної ситуації на підприємстві дещо підвищилось з -0,08 до -0,03, проте продовжує залишатися від'ємним.
- Значення індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації третій квартал поспіль продовжує залишатися майже на одному рівні та становить 0,21 у I-му кварталі 2019 року (0,28 та 0,24 у попередніх кварталах 2018 року).
- Значення індексу поточного стану ділового середовища у I-му кварталі 2019 дещо підвищилось та повернулось до значення III-го кварталу 2018 і становить -0,02 (-0,04 у IV-му кварталі 2018 року)
- У I-му кварталі 2019 року індекс очікуваних змін ділового середовища знизився до 0,13 (0,23 у IV-му кварталі 2018 року).
- У I-му кварталі частка менеджерів, що вважають несприятливий регуляторний клімат перешкодою зростанню виробництва, зменшилася до 30,8% з 35,5% IV -му кварталі.

Виробництво:

- Значення індексу змін виробництва продовжило падіння з 0,23 у III-му кварталі до 0,12 у IV-му кварталі 2018 року та у I-му кварталі 2019 року становить -0,10
- В перспективі для наступних трьох місяців значення індексу очікуваних змін виробництва різко підвищилось з -0,02 до 0,37

Попит:

- Індекс змін внутрішнього попиту у I-му кварталі 2019 року знизився та становить 0,05 (0,14 у IV-му кварталі 2018 року).
- У I-му кварталі керівники підприємств очікують підвищення внутрішнього попиту, значення індексу очікуваних змін внутрішнього попиту становить 0,27 (-0,04 IV-му кварталі)

Зайнятість та ринок праці:

- Значення індексу змін зайнятості збільшилось з -0,09 в IV-му кварталі 2018 року до -0,11 у I-му кварталі 2019 року.
- У I-му кварталі 2019 року рівень складності пошуку кваліфікованих працівників залишається високим, хоча і не відрізняється від IV-го кварталу 2018 року і становить 0,61.

Ціни:

- У I-му кварталі 2019 року порівняно до IV-го кварталу 2018 року індекс змін ціни сировини не змінився та становить 0,56, а індекс змін цін реалізації дещо збільшився та становить 0,46 (з 0,36 за попередній період).
- Значення індексу очікуваних змін ціни сировини та матеріалів зменшилось з 0,41 до 0,22, як і індексу очікуваних цін реалізації з 0,26 до 0,10

Панель з 300 підприємств обробної промисловості використовується для моніторингу оцінок та очікувань керівників підприємств щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи підприємств.

У цьому випуску представлені результати опитування за квітень-травень 2019-го року

Показник: Q1' 2019 до Q4' 2018

Очікування: Q2' 2019 до Q1' 2019

Діловий клімат: оцінка за квітень/травень 2019, очікування на 6 місяців

Автори:
Оксана Кузяків
Анастасія Гулік

Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-63-42/60
Факс (+38044) 278-63-36
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
<http://www.ier.com.ua>

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ

Агрегований показник перспектив промисловості

Значення *Агрегованого показника перспектив промисловості* у I-му кварталі 2019 року значно зросло та становить 0,01 (-0,12 у лютому). Така зміна зумовлена, зокрема, різким підвищенням одного з компонентів даного індексу, а саме «Очікувані зміни обсягів виробництва» - з -0,02 у лютому до 0,37 у квітні. Водночас, спостерігаємо незначне зниження двох інших складових індексу: «Обсяг нових замовлень» — продовжив тенденцію попереднього кварталу та знизився з -0,32 у лютому до -0,34 у квітні; «Запаси готової продукції» також продовжив зменшення з 0,03 до 0,01 у квітні.

Фінансово-економічна ситуація на підприємствах

Оцінка фінансово-економічної ситуації

У I-му кварталі 2019 року порівняно до IV-го кварталу значення індексу поточної фінансово-економічної ситуації на підприємстві дещо підвищилось, проте продовжує залишатися від'ємним — з -0,08 до -0,03. Як і в попередніх кварталах переважна більшість, 71,2% опитаних відмічає відсутність змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві (71,6% у IV-му кварталі). Але, слід зазначити, про деяке зменшення відсотка тих, хто вказав на погіршення ситуації — 16,2% (18,7% у IV-му кварталі) та підвищення до 12,5% тих, хто говорить про покращення фінансово-економічної ситуації (9,7% у IV-му кварталі)

Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації

Очікування менеджерів щодо фінансово-економічної ситуації підприємств на наступні шість місяців залишаються позитивними, хоча і дещо знизилась. При цьому, слід зазначити, що значення показника залишається приблизно однаковим вже третій квартал поспіль. У I-му кварталі 2019 це значення становить 0,21, тоді як у IV-му кварталі 2018 року значення було 0,28 проти 0,24 у III-му кварталі. Відповідно, майже не змінилась частка «оптимістів» - 31,8% (32% за попередній період), збільшилась частка «песимістів» до 10,5% (з 6,1%). І до 57,7% з 61,8% зменшилась частка тих, що не очікують змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві становить.

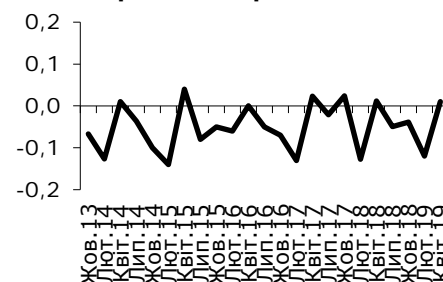
Рівень невизначеності щодо змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві в піврічній перспективі

Частка керівників підприємств, які не змогли дати прогноз на наступні шість місяців щодо фінансово-економічної ситуації на підприємстві, в I-му кварталі 2019 року продовжила тенденцію збільшення та становить 16,7%. У IV-му кварталі 2018 року цей показник збільшився до 16% з 12,8% у III-му кварталі 2018 року. Порівняно до такого ж календарного періоду 2018 року (I-го кварталу) також зафіксовано збільшення частки тих, хто не зміг визначитися з 10,3% до 16,7% відповідно.

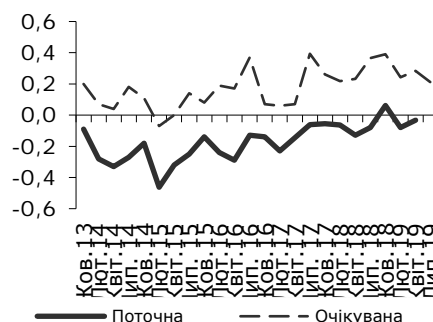
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації для підприємств різних розмірів та галузей

В I-му кварталі 2019 року значення індексу очікуваних змін фінансово-економічної ситуації дещо змінилось для підприємств різних розмірів. Для малих підприємств значення індексу становить 0,26 (0,22 в IV-му кварталі 2018 року), а от для середніх та великих підприємств це значення різко скоротилось та дорівнює 0,15 (0,28 за попередній період) та 0,22 (0,30 за попередній період) відповідно. Щодо очікуваних змін фінансово-економічної ситуації серед різних галузей промисловості, то вони найбільш оптимістичні в галузі будівельних матеріалів (0,45), деревообробній (0,28) та легкій промисловості (0,27). В IV-му

Агрегований показник перспектив промисловості

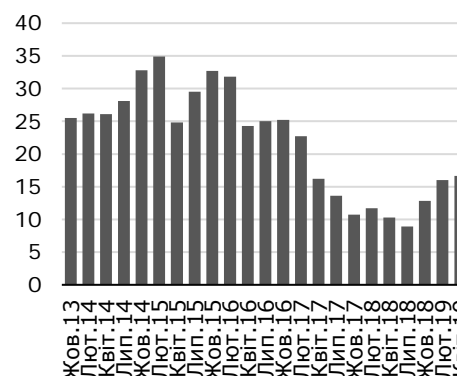

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

— Поточна — — Очікувана

Рівень невизначеності щодо очікуваних змін фінансової ситуації, %

кварталі 2018 року це були відповідно легка (0,45), важка (0,38) та деревообробна (0,27) галузі промисловості. Найменшим, як і в попередньому кварталі є значення для поліграфії і дорівнює -0,07 (0,06 за попередній період)

Діловий клімат

Оцінка ділового середовища

Значення ІНДЕКСУ ПОТОЧНОГО СТАНУ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА у I-му кварталі 2019 залишається від'ємним хоча дещо підвищилось та зрівнялось з III-м кварталом 2018 року і становить -0,02 (-0,04 у IV-му кварталі). При цьому, ми бачимо, що незначним чином зменшилась частка тих, хто оцінює ділове середовище погано 14,0% у I-му кварталі 2019 (15,9% у VI-му кварталі) Та майже не змінилась частка тих, хто оцінює ділове середовище задовільно – 72,8% з 72,0% у за попередній період. Частка ж тих, хто вважає ділове середовище добрим, збільшилась на 1 в.п. – 13,2% у I-му кварталі проти 12,2% за попередній період.

Порівнюючи ІНДЕКС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА за I-й квартал 2019 року з відповідним періодом 2018 року, бачимо, що спостерігається значне підвищення значення показника (-0,13 в I-му кварталі 2018 до -0,02 в I-му кварталі 2019 року). Це відбулося завдяки майже дворазовому збільшенню частки тих, хто оцінює ділове середовище як позитивне, з 6,3% у I-му кварталі 2018 року до 13,2 % за поточний період, а також значному зменшенню частки «песимістів» з 22,0% до 14,0% у I-му кварталі 2019 року. При цьому, частка опитаних представників підприємств, для яких ділове середовище є задовільним майже не змінилась – 72,8% у I-му кварталі 2019 року проти 71,8% за відповідний попередній період.

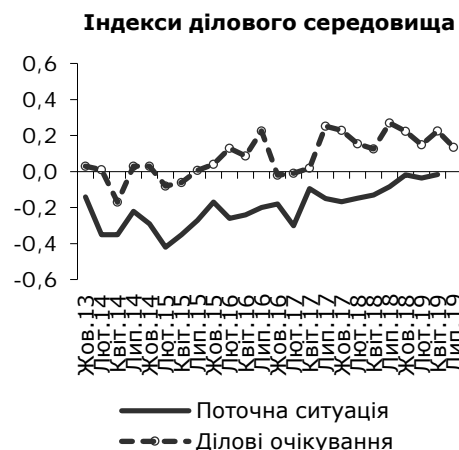
Очікувані зміни ділового середовища

У I-му кварталі 2019 року ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА знизився майже вдвічі до 0,13 (0,23 у IV-му кварталі), та зрівнявся з відповідним показником у 2018 році. При цьому значно зменшилась частка менеджерів підприємств яка не очікує змін ділового середовища впродовж наступного півріччя – до 58,9% (з 61,9% за попередній період), та тих, хто очікує на покращення 29,0% (з 30,5% за IV-й квартал минулого року) та майже вдвічі збільшилась частка песимістів – 12,1% (7,5% - за попередній період)

Очікувані зміни ділового середовища для підприємств різних розмірів та галузей

Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДІЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА традиційно відрізняється для підприємств різних розмірів. Найбільшим це значення є для малих підприємств – 0,30 (що є дещо більшим за відповідний показник у попередньому періоді 0,26). А от для великих та середніх за розміром підприємств значення різко знизилась – 0,05 та 0,07 відповідно (у IV-му кварталі 2018 року Індекс становив для 0,18 великих та 0,21 для середніх за розміром підприємств).

Щодо очікуваних змін ділового середовища серед різних галузей промисловості, то найбільш позитивні значення відповідного Індeksu, як і в попередньому кварталі є для підприємств легкої 0,33 (0,57 за попередній період) та деревообробної 0,33 (0,31 за попередній період) а також галузі будівельних матеріалів – 0,30 (0,10 у IV-му кварталі) Значення для поліграфічної галузі з нульового стало від'ємним та становить -0,8. А для машинобудування значення дорівнює нулю (0,07 за попередній період).

Рівень невизначеності щодо змін ділового середовища в піврічній перспективі

Частка респондентів, які не змогли дати відповідь на питання щодо змін ділового середовища через шість місяців, продовжує тенденцію збільшення та становить 18,8% у I-му кварталі 2019 року (з 13,2% III-му кварталі 2018 року до 16% у IV-му кварталі 2018 року). Порівняно до аналогічного календарного періоду 2018 року показник збільшився на 7 в.п. — у I-му кварталі 2019 року 11,6% опитаних не могли визначитися у своїх очікуваннях.

Регуляторний клімат

В I-му кварталі 2019 року несприятливий регуляторний продовжує залишатись на п'ятому місці у рейтингу перешкод ведення бізнесу. Проте, слід зазначити, що частка керівників, для яких «несприятливий регуляторний клімат» був вагомою перешкодою зменшилась майже на 5 в.п та становить 30,8 (35,5% у IV-му кварталі 2018 року). Зменшення значення композитного показника¹ відбулось завдяки зменшенню на 3 в.п такої складової показника, як «корупція» з 17,9 за попередній період до 13,8 за поточний. При цьому значення складової «високий регуляторний тиск» збільшилось на 1 в.п. до 18,8%, а «зміни в економічному законодавстві» збільшились на одну десяту відсотка – 5,8%

Композитний показник «несприятливий регуляторний клімат» має різні значення для підприємств різних розмірів. У I-му кварталі 2019 року, як і в попередньому найбільше значення даного показника для малих підприємств – 40,6% (41,4% за попередній період), для середніх підприємств значення істотно зменшилось до 18,9% з 29,2% та великих – 28,3 (значення також зменшилось з 32,8% у минулому кварталі).

У порівнянні з минулим кварталом, можна зазначити, що значення показника істотно зменшилось для середніх підприємств, тоді як для великих майже не змінилось (див. таблицю праворуч).

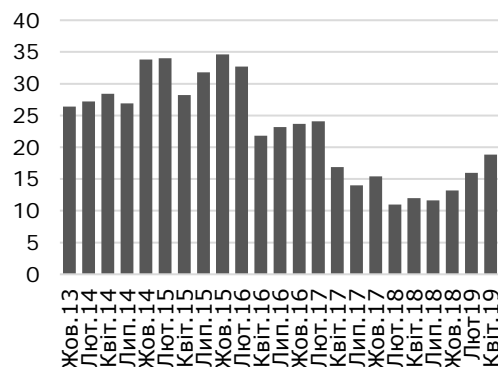
Якщо ж ми подивимось на розподіл складових композитного показника «несприятливий регуляторний клімат» то побачимо, що найбільш суттєвим було зниження складової «корупція» для великих підприємств з 12,1% за попередній період до 5,7% у поточному кварталі. А от складова «високий регуляторний тиск» навпаки, збільшилась з 17,2% до 18,9% I-му кварталі 2019 року.

При цьому, зміни в розподілі для інших складових показника не занадто суттєвими та коливаються в межах 1 в.п.

Оцінка економічної політики Уряду

Оцінки економічної діяльності Уряду за минулі три місяці по п'ятибальній шкалі знизилась. При цьому частка «оптимістів» знизилась з 14,4% у IV-му кварталі 2018 року до 9,3% у I-му кварталі 2019 року. А відсоток «песимістів» збільшився з 45,5% до 51,4% відповідно. Відсоток невпевнених у відповіді знизився з 40,1% до 39,3 відсотків у I-му кварталі 2019 року. В цілому ж середня оцінка економічної діяльності Уряду знизилась з 2,53 у IV-му кварталі 2018 року до 2,37 у I-му кварталі 2019 року.

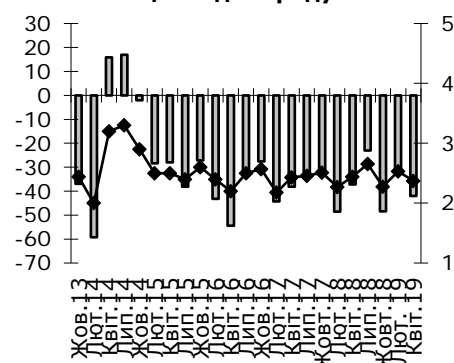
Рівень невизначеності щодо очікуваних змін ділового середовища, %

Регуляторний клімат для підприємств різних розмірів

	До 50 чол.		51-250 чол.		251 і більше чол.	
	IV кв	I кв	IV кв	I кв	IV кв	I кв
Несприятливий регуляторний клімат	41,4	40,6	29,2	18,9	32,8	28,3
Високий регуляторний тиск	17,3	22,7	18,9	13,7	17,2	18,9
Часті зміни економічного законодавства	4,7	6,3	6,3	4,2	6,9	7,5
Корупція	24,4	22,7	10,5	6,3	12,1	5,7

Оцінка дій Уряду

Баланс — Оцінка

¹ Композитний показник несприятливого регуляторного клімату складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

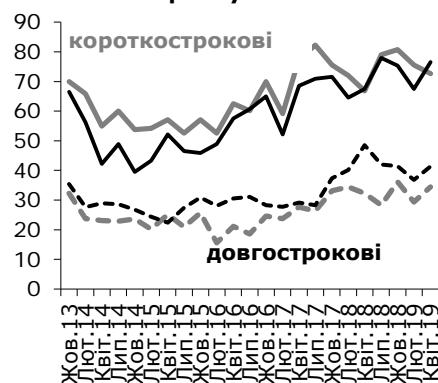

Клімат на ринку запозичень

У I-му кварталі 2019 року продовжується тенденція до зниження оцінки готовності банків надавати короткострокові кредити. Показник знизився з 75,6% у минулому кварталі до 72,6% за поточний період. Але, підвищилась оцінка в бажанні брати короткострокові кредити з 29,4% до 34,4% відповідно.

При цьому, підвищились показники як оцінки банків надавати довгострокові кредити, так і готовність підприємств їх брати: з 67,5% до 76,5% та з 36,8% до 41,4% відповідно

Клімат ринку запозичень

- Оцінки готовності підприємств брати кредити, короткострокові, %
- Оцінки готовності банків надавати кредити, короткострокові, %
- Оцінки готовності банків надавати довгострокові кредити, %
- Оцінки готовності підприємств брати довгострокові кредити, %

ВИРОБНИЧІ ПОКАЗНИКИ

Значення індексу змін виробництва різко знизилось з 0,12 у IV-му кварталі 2019 року та стало від'ємним та становить -0,10. Проте, слід зазначити, що від'ємне значення показника в цілому є характерним для I-го кварталу.

В нашому випадку зниження показника відбулось за рахунок продовження тенденції зростання частки тих, хто відмітив зменшення обсягів виробництва (з 23,3% у IV-му кварталі до 29,6%). Також спостерігається майже двократне зменшення частки тих, хто говорить про збільшення виробництва (з 30,5% в IV-му кварталі 2018 до 16,1% в I-му кварталі 2019 року. При цьому, частка тих, хто не бачить жодних змін залишилась майже незмінною, хоча і дещо зменшилась з 55,5% до 54,4% у I-му кварталі 2019 року. Незважаючи на значення індексу змін виробництва є від'ємним та становить -0,14. Значення даного індексу відрізняються для підприємств різних розмірів, що ми і розглянемо далі.

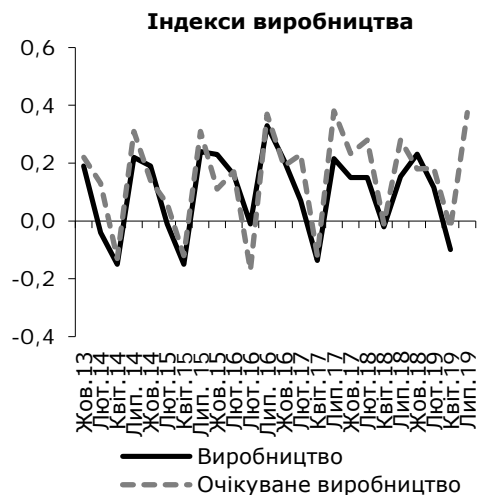
В I-му кварталі 2019 року при розподілі за кількістю працюючих від'ємне значення індекс змін виробництва має для як найбільших за розміром підприємств (1000+) - -0,15 (-0,06 у IV-му кварталі) так і для підприємств з кількістю працюючих до 50 - -0,26 (-0,03 у IV-му кварталі). Також у поточному періоді значення зменшилось і для середнього сегменту великих підприємств (501-1000 працівників) з 0,09 у IV-му кварталі до -0,33 у I-му кварталі – 2019 року. Зменшилось значення і для середніх підприємств (51 – 250 працюючих) з 0,15 до 0. Значення індексу для нижнього сегменту великих підприємств (251 – 500 працівників) також зменшилось з 0,33 до 0,04 та єдине залишилось додатнім. Індекс змін виробництва також змінився при розподілі підприємств за галузями. Тут ми також спостерігаємо зменшення показника для всіх видів виробництва. Додатнім показник залишився лише для легкої промисловості – 0,16 у I-му кварталі 2019 року (0,20 у минулому кварталі). Для важкої промисловості показник дорівнює нулю (0,08 за попередній період). Показники для інших видів виробництва є від'ємними, серед яких найгірші дані для машинобудування - -0,25 у I-му кварталі 2019 року (0,08 у IV-му кварталі 2018 року).

Для підприємств різних форм власності значення індексу змін виробництва також знизилась та стали від'ємними. Найбільше знизився показник для державних підприємств з 0,29 у IV-му кварталі 2018 року до -0,11 у I-му кварталі 2019 року. Для приватизованих підприємств показник знизився з 0,09 до -0,16 у поточному періоді та для приватних підприємств з -0,02 до -0,12 у I-му кварталі 2019 року

Не дивлячись на різке зниження індексу змін виробництва, у наступні три місяці представники підприємств очікують на значне підвищення обсягів виробництва. Індекс очікуваних змін виробництва зріс з -0,02 у IV-му кварталі 2018 року до 0,37 у I-му кварталі 2019 року. Це стало можливим завдяки майже двократному зменшенню тих, хто планує знизити темпи виробництва з 27,7% до 10,2% у I-му кварталі 2019 року. Відповідно майже вдвічі збільшився відсоток тих, хто сподівається підвищити темпи виробництва у наступному кварталі з 18,9% до 46,3%. При цьому, на 10 в.п. знизився відсоток тих, хто не планує жодних змін: з 53,4% у IV-му кварталі 2018 року до 43,4% у поточному періоді.

Варто також зазначити, що подібне зменшення та збільшення показників в цілому є досить характерною тенденцією як для знаження даних у I-му кварталі, так і для їх підвищення у наступному.

Оцінка очікуваних змін обсягів виробництва в I-му кварталі 2019 року майже не відрізняється в залежності від галузі промисловості

проте, на відміну від IV-го кварталу 2018 року де майже для всіх галузей окрім важкої (0,04) та легкої (0,03) промисловості значення було від'ємним, у I-му кварталі 2019 року показник для всіх галузей став додатнім. Найвищим значення є для важкої промисловості та будівельних матеріалів та становить 0,6.

При розподілі підприємств за кількістю працюючих значення показника також збільшилось і стало додатнім. При цьому, найменшим воно є для найменших підприємств – 0,17 (-0,26 за попередній період), а найбільшим для середнього сегменту великих підприємств (501 – 1000 працівників) – 0,58 у I-му кварталі 2019 року (-0,18 у IV-му кварталі 2018 року)

Попит, реалізація, нові замовлення

Внутрішній попит. Індекс змін внутрішнього попиту у I-му кварталі 2019 року знизився, проте, на відміну від показників I-го кварталу за попередні роки залишився додатнім та становить 0,05 (0,14 у IV-му кварталі 2018 року). Збільшилась частка тих, хто зазначив що попит не змінився до 51,7% (49,1% за попередній період). Майже на 5 в.п. зменшилась частка тих, хто повідомив про збільшення попиту – до 25,1% (з 30,3% у минулому кварталі), та на 3 в.п. збільшилась частка тих, хто відмітив зменшення попиту – до 23,3% з 20,6% у IV-му кварталі.

Значення індексу очікуваних змін внутрішнього попиту також є додатнім та становить 0,27 (-0,04 у IV-му кварталі 2018 року).

Більше ніж вдвічі до 37,2% у I-му кварталі 2019 року збільшилась частка тих, хто очікує зростання виробництва (13,7% у IV-му кварталі). Також зменшився відсоток тих, хто не очікує жодних змін у внутрішньому попиті з 66,5% до 54,1% та значно скоротився відсоток тих, хто очікує зниження попиту з 19,8% у IV-му кварталі 2018 року до 8,7% у I-му кварталі 2019 року.

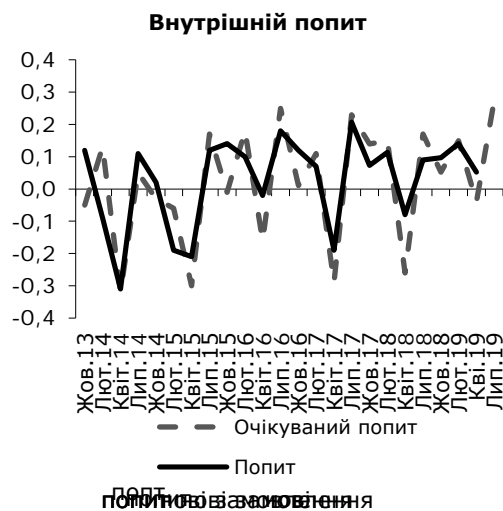
Зовнішній попит. Значення індексу змін зовнішнього попиту знизилось та становить 0,06 (0,10 IV-му кварталі).

Відповідно зменшилась частка тих, хто вважає що зовнішній попит не змінився з 70,9% до 68,3%, як і зменшилась частка тих, хто вважає що зовнішній попит збільшився до 18,3% з 19,4% та до 13,4% з 9,7% збільшилась частка тих керівників підприємств, хто повідомив про зменшення зовнішнього попиту.

Знизився відсоток тих, хто не очікує жодних змін у наступному кварталі до 63,3% з 75,8%. Проте, майже вдвічі збільшився відсоток керівників підприємств, які вважають що зовнішній попит збільшився з 11,8% у IV-му кварталі 2018 року до 26,5% у I-му кварталі 2019 року. А от частка «песимістів» які очікують зменшення зовнішнього попиту зменшилась до 10,2% у поточному кварталі з 12,4% у попередньому.

Зважене значення індексу очікуваних змін зовнішнього попиту становить 0,12, а не зважене 0,16. При цьому можна сказати, що значення індексу для підприємств всіх розмірів є додатнім. Для підприємств з найменшою кількістю працюючих значення дорівнює нулю (-0,15 у IV-му кварталі 2018 року) а найбільшим воно є для середнього сегменту великих підприємств (501 – 1000) та складає 0,33 (-0,11 у IV-му кварталі 2018 року).

Продаж. Значення індексу змін продажів зменшилось, стало від'ємним та становить -0,07 (0,14 у IV-му кварталі 2018 року). Збільшився відсоток тих керівників підприємств, які вважають, що обсяги реалізованої продукції не зменшились з 43,4% до 47,6%; водночас, більше ніж на 10 в.п. зменшився відсоток тих, хто повідомляє про збільшення обсягів реалізованої продукції з 33,8% до 21,5% у I-му кварталі 2019 року. Та майже на стільки ж збільшився відсоток тих, хто вказав на зменшення обсягів

реалізації до 30,9% у I-му кварталі 2019 року з 22,8% у IV-му кварталі 2018 року.

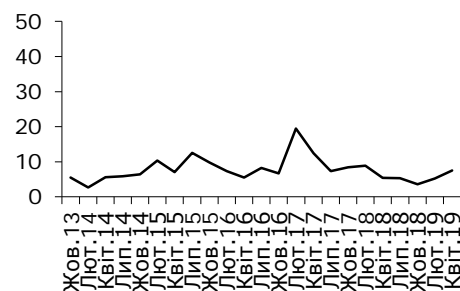
Різко зріс відсоток менеджерів, які очікують на збільшення продажів у наступному кварталі з 21,9% у IV-му кварталі 2018 року до 51,8% у I-му кварталі 2019 року. 38,0% не очікують ніяких змін (46,1% у попередньому кварталі) та лише 10,2% опитаних вважає що обсяги реалізації будуть зменшуватися (проти 32,0% у попередньому кварталі). Завдяки такому різкому збільшенню частки оптимістів значення індексу очікуваних змін продажів різко зросло, стало додатнім та становить 0,40 (-0,05 у IV-му кварталі 2019 року)

Нові замовлення. У I-му кварталі 2019 р. значення індексу змін нових замовлень продовжило тенденцію до зменшення, стало від'ємним та становить -0,03 (0,13 у IV-му кварталі 2018 року). При цьому значно збільшився відсоток керівників, які вказали, що кількість нових замовлень не змінилась з 51,1% за попередній період до 60,5% у поточному кварталі, лише 16,9% проти 26,5% у IV-му кварталі, вказали, що кількість замовлень збільшилась та 22,6% зазначили, що кількість нових замовлень зменшилась (16,4% у минулому кварталі)

У I-му кварталі 2019 також збільшилась і частка тих, у кого немає портфелю нових замовлень до 7,5% з 5,2% у IV-му кварталі.

У наступному кварталі більш ніж вдвічі зріс відсоток тих керівників підприємств які очікують збільшення портфелю нових замовлень – до 43,7% у I-му кварталі з 20,7% у IV-му кварталі. 48,2% не очікує жодних змін (59,0% за минулий період) та лише 8,1% очікує, що кількість нових замовлень зменшиться (20,3% за минулий період). Значення індексу очікуваних змін нових замовлень різко зросло та становить у I-му кварталі 2019 року 0,35 (0,04 у IV-му кварталі).

Немає портфелю замовлень,
% підприємств

Зайнятість та ринок праці

Зайнятість. У I-му кварталі 2019 року майже вдвічі зменшився відсоток тих, хто вказав на збільшення кількості зайнятих працівників до 4,8% з 8,7% за попередній період, 15,9% (20,0% у минулому кварталі) вказали на зменшення рівня зайнятості та до 79,3 з 71,3% зросла кількість опитаних керівників які зазначили відсутність змін рівня зайнятості на підприємстві. Значення індексу змін зайнятості продовжує залишатися від'ємним та збільшилось -0,09 у IV-му кварталі 2018 року до -0,11 у I-му кварталі 2019 року.

Незважаючи на це, 8,9% опитаних вказали на можливе збільшення кількості зайнятих працівників у наступні три місяці (6,0% за попередній період); лише 4,4% очікують зменшення кількості працівників (13,6% в минулому кварталі) та 86,7% не очікує змін (80,4% у IV-му кварталі)

Завдяки цьому, значення індексу очікуваних змін зайнятості збільшилось до 0,05 з -0,07 у IV-му кварталі.

Ринок праці. У I-му кварталі 2019 року, як і в попередніх простежується тенденція того, що кваліфікованих працівників важче знайти ніж некваліфікованих. При цьому, індекс складності пошуку кваліфікованих працівників дорівнює значенню IV-го кварталу 2018 року та становить 0,61. А індекс складності пошуку некваліфікованих працівників збільшився у I-му кварталі лише на одну десяту з 0,38 до 0,39.

Індекси зайнятості

Перешкоди зростанню виробництва

У I-му кварталі 2019 року найбільш суттєвою перешкодою зростанню виробництва, як і в попередніх кварталах є «низький попит». Проте, слід зазначити, що відсоток цього показника зменшився в порівнянні з попереднім кварталом на 10 в.п. з 61,1% до 51,1%. А от друге і третє місця у рейтингу перешкод у поточному кварталі змінили свої позиції. При цьому, якщо перешкода «Високий конкурентний тиск» додала у значенні та збільшилась на 10 в.п. з 40,7% до 50,7% та посіла друге місце за значенням, то «проблеми ліквідності» знизилась на 8,3 в.п. з 52,9% до 44,6% у I-му кварталі 2019 року. «Несприятлива політична ситуація» на відміну від IV-го кварталу 2018 року втратила 8,5 в.п, зменшившись до 27,5% у I-му кварталі опустилась з четвертого на шосте місце. На четвертому місці в свою чергу, додавши 1,5 в.п. у значенні опинилось «надмірне оподаткування» (31,5% у I-му кварталі 2019 року). Найменш вагомими у I-му кварталі 2019 року стали «доступність кредитів»: значення зменшилось, у порівнянні з IV-м кварталом 2018 року з 7,9% до 6,5% (передостання позиція) та «зміни в економічному законодавстві», додавши у значенні ще одну десяту відсотка – 5,8%.

У I-му кварталі 2019 року значення перешкод зростанню виробництва є різним для підприємств різного розміру. Для найменших за розміром підприємств найбільш вагомими є «недостатньо замовлень» та «високий конкурентний тиск» (по 48,4% кожна), а от найменш вагома за значенням – «часті зміни в економічному законодавстві (6,3%)». «Високий конкурентний тиск» є найбільш вагомою і для середніх за розміром підприємств – 54,7%, а от найменш вагомим для цієї категорії підприємств виявився «доступ до кредитів» - 3,2%. Перешкода «Недостатньо замовлень» виявилась найбільш вагомою і для великих підприємств (54,7%), а от найменш вагомою перешкодою для найбільших підприємств є «Недостатньо виробничих потужностей» - 3,8%

Перешкоди зростанню виробництва				
	III18	IV18	I 19	I 19 до IV 18
Низький попит	57,6	61,1	51,1	-10,0
Високий конкурентний тиск	42,7	40,7	50,7	10,0
Проблеми ліквідності	49,0	52,9	44,6	-8,3
<i>Несприятливий регуляторний клімат</i>	36,1	35,5	30,8	-4,7
Високий регуляторний тиск	20,5	17,9	18,8	1,0
Корупція	14,2	17,1	13,8	-3,4
Зміни економічному законодавстві	10,8	5,7	5,8	0,1
Надмірне оподаткування	29,5	30,0	31,5	1,5
Несприятлива політична ситуація	27,8	36,1	27,5	-8,5
Високі ставки кредитів	29,5	23,6	26,1	2,5
Недостатньо кваліфікованих працівників	33,3	25,7	24,6	-1,1
Недостатньо сировини	31,3	24,3	21,0	-3,3
Проблеми енергопостачанням ³	7,3	5,4	15,9	10,6
Застарілі технології	11,8	12,9	13,8	0,9
Брак виробничих потужностей	10,4	6,1	9,4	3,3
Доступність кредитів	5,9	7,9	6,5	-1,3

ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ

Ціни

У I-му кварталі 2019 року, в порівнянні з IV-м кварталом 2018 року, майже не змінився розподіл відповідей стосовно цін на сировину та матеріали. 56,6% (56,3% у попередньому) опитаних керівників зазначили, що ціни на сировину та матеріали зросли, 38,6% (39,4% за минулий квартал) вважає, що ціни залишилися на тому ж рівні, та 4,8% (4,3% у попередньому) зазначили, що ціни на сировину та матеріали зменшилися. Відповідно, значення індексу змін ціни сировини та матеріалів у I-му кварталі 2019 року не відрізняється від IV-го кварталу 2018 року та становить 0,56 (у III-му 2019 року кварталі було 0,59).

У I-му кварталі 2019 року значення ІНДЕКСУ ЦІН РЕАЛІЗАЦІЇ перестало знижуватись, та піднявшись, зрівнялось з показником за I-й квартал 2018 року і становить 0,46 (0,36 у IV-му кварталі 2018 року). При цьому відсоток тих, хто вважає що ціни реалізації готової продукції підвищилися та тих, хто вважає що ціни залишилися незмінними майже однаковий – 48,5% та 47,4% відповідно (38,4% та 58,8% відповідно за IV-й квартал 2018 року). А от відсоток тих, хто вважає що ціни підвищилися у I-му кварталі зріс майже на 2 в.п. з 2,9% за попередній період до 4,0%.

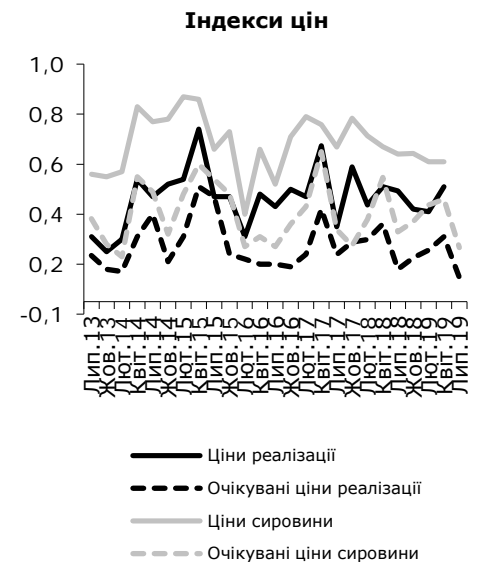
На наступні три місяці менеджери передбачають уповільнення росту цін як на сировину так і на готову продукцію. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІНИ СИРОВИНИ ТА МАТЕРІАЛІВ становить 0,22 (0,41 у IV-му кварталі). Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН РЕАЛІЗАЦІЇ становить 0,10 (0,26 за попередній період).

Прибутковість

У I-му кварталі 2019 року дещо зріс відсоток менеджерів, на думку яких прибутковість не змінилась 69,1% у поточному періоді проти 65,9% за минулий квартал. Також дещо знизився відсоток тих, для кого рівень прибутковості збільшився до 10,4% з 14,1% за минулий період. І майже не змінився відсоток тих, хто вважає що рівень прибутковості знизився 20,4% (19,9% у IV-му кварталі 2018 року). Зважене значення ІНДЕКСУ ПРИБУТКОВОСТІ продовжує знижуватись та становить -0,08 (-0,01 за попередній період), а не зважене -0,10 (-0,22 за попередній період). Різниця між зваженим та незваженим значенням означає, що даний індекс має різні значення для підприємств різного розміру. Значення ІНДЕКСУ ПРИБУТКОВОСТІ для СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ становить -0,01 (0,06 за попередній період), для великих підприємств різко впало та становить -0,13 (0,05 за попередній квартал), для маленьких становить -0,16 (-0,04 за попередній квартал).

У галузевому розрізі показники прибутковості також відрізняються, при цьому слід зазначити, що значення знизилось для всіх галузей. Якщо у IV-му кварталі значення було додатним для підприємств деревообробної промисловості (0,13), а для паперової галузі воно дорівнювало нулю, то в I-му кварталі 2019 року значення всі показники виявились зі знаком «мінус». При цьому для поліграфії значення є найгіршим та становить -0,13, а для харчової промисловості значення є найбільш наближеним до нуля та становить -0,04

На II-й квартал 2019 року більшість керівників підприємств, як і в попередньому кварталі не очікують змін прибутковості, проте цей відсоток зріс більш ніж на 10 в.п. – 75,9% (з 63,1%). Значно скоротився відсоток тих, хто очікує зниження прибутковості – до 8,6% (з 24,2%) та 15,5% (12,7% в минулому кварталі) очікують на збільшення прибутків. Завдяки таким змінам значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРИБУТКОВОСТІ покращилось, стало додатним та становить 0,08 у I-му кварталі 2019 року (-0,07 у IV-му кварталі 2018 року).

Конкурентний тиск

На думку керівників підприємств найбільшу конкуренцію їм складають вітчизняні виробники, і цей показник продовжує зростати та становить 0,31 у I-му кварталі 2019 року на відміну від 0,23 у IV-му кварталі 2018 року. Проте, керівники також повідомляють і про зростання конкуренції на інших ринках: інші країни СНД - -0,02 (-0,18 за попередній період); інші іноземні товаровиробники - значення індексу з від'ємного стало додатнім та становить 0,05 (-0,10 за попередній період).

При розподілі за галузями, найбільший тиск з боку вітчизняних товаровиробників відчувається у галузі будівельних матеріалів – 0,48; поліграфії – 0,43 та легкій промисловості – 0,42. А найменший – для машинобудування – 0.

Додаток 1: Методологія

Проект "Ділова думка" - це моніторинг, прогнозування та аналіз економічної активності в країні за допомогою інформації, отриманої "з перших рук" - безпосередньо від представників ділових кіл.

Мета проекту полягає у виявленні впливу економічної політики на розвиток бізнесу в Україні шляхом моніторингу оцінок та очікувань керівників підприємств.

Для досягнення мети проекту ми використовуємо широко знаний в світовій практиці метод кон'юнктурних досліджень. Метод кон'юнктурних досліджень є добре відомим у світі інструментом для збору інформації про цикл економічної активності. Пріоритет тут віддається змінним, які вимірюють ранні стадії процесу виробництва (наприклад, нові замовлення, попит), здатні швидко реагувати на зміни в економічній діяльності (наприклад, запаси), та вимірюють ділові очікування або є чутливими до очікувань (наприклад, загально-економічна ситуація).

Результатом кон'юнктурних досліджень є коротка, "стиснута" картина економіки або окремого сектору, своєчасні підказки відносно економічних тенденцій в коротко- та середньостроковій перспективі, майбутні "поворотні" точки циклу економічної активності.

Завдання проекту полягають в отриманні незалежних та достовірних даних про економічну ситуацію на мікрорівні, визначенні пріоритетних проблем, з якими стикаються суб'єкти господарювання, наданні об'єктивної та неупередженої оцінки та прогнозу ділового клімату та економічних тенденцій.

В дослідженні кон'юнктури підприємств використовуються наступні показники:

Індекс змін ділового середовища – вимірює оцінки керівників підприємств щодо змін середовища для ведення бізнесу за останні шість місяців;

Індекс очікуваних змін ділового середовища – вимірює очікування керівників підприємств щодо змін ділового середовища для ведення бізнесу в наступні шість місяців.

Індекс змін фінансово-економічної ситуації підприємства – вимірює оцінки керівників підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації на підприємстві за останні шість місяців;

Індекс очікуваних фінансово-економічної ситуації підприємства – вимірює очікування керівників підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації на опитаних підприємствах в наступні шість місяців

Індекс поточного стану (якості) ділового середовища – вимірює оцінки керівників підприємств щодо поточного стану середовища для ведення бізнесу.

Індекс поточного стану (якості) фінансово-економічної ситуації – вимірює оцінки керівників підприємств щодо поточного стану фінансово-економічної ситуації на підприємстві.

Агрегований показник перспектив промисловості (*industrial confidence indicator*) розраховується як середнє арифметичне індексів очікуваних змін виробництва, оцінки обсягу нових замовлень та оцінки запасів готової продукції (останній зі знаком мінус).

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Індекси конкурентного тиску – вимірює оцінки конкурентного тиску протягом останніх 3-х місяців.

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво, є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,05 або менший за -0,05 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kyiv.ua.

Додаток 2: Вибірка

Вибірка дослідження базується на панелі, яка використовується для Квартального Опитування Підприємств та включає 300 підприємств обробної промисловості, розташованих в чотирьох регіонах України. Рівень відповідей у I-му кварталі 2019 року становить 92%. Структура вибірки відображає структуру панелі. Підприємства розташовані в Київській, Львівській, Харківській, Одеській, Хмельницькій, Сумській, Тернопільській, Рівненській, Вінницькій та Івано-Франківській областях. Близько 76% підприємств знаходяться в обласних центрах, та 24% представляють інші населені пункти.

Ми виділяємо такі групи підприємств за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників), великі середні (251-500 працівників), великі (501-1000 працівників) та найбільші (понад 1000 працівників). Іноді, коли немає суттєвих між групових відмінностей, три останні групи називаються групою великих підприємств.

У вибірку входять підприємства машинобудування, будівельних матеріалів, обробки деревини, легкої промисловості, харчової промисловості, поліграфії та важкої промисловості та інші.

Структура вибірки в I-му кварталі 2019 року, % підприємств

Галузі промисловості, %		Регіони (області), %		Кількість працівників, %	
	Q1'19				Q4'18
Важка ² промисловість	10,5	Львівська	11,2	Менше 50	46,4
Машинобудування	20,3	Київська	21,7	51 — 250	34,4
Обробка деревини	5,4	Харківська	23,2	251 — 500	9,8
Будівельні матеріали	9,4	Вінницька	7,2	501 — 1000	4,3
Легка промисловість	11,6	Хмельницька	11,6	Більше 1000	5,1
Харчова промисловість	25,0	Сумська	5,8		
Поліграфія	9,1	Одеська	4,3		
Інше	8,7	Тернопільська	2,9		
		Рівненська	7,2		
		Івано-Франківська	4,7		

² До важкої промисловості ми відносимо металургію, хімічну, нафтохімічну та паливну промисловість.

Додаток 3: Основні показники кон'юнктури промислового сектору (квітень 2019 року)

Назва показника (індекси)	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Дереобр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Оцінка ділового середовища	-0,2	+0,03	0,00	-0,12	+0,4	-0,17	+0,20	-0,23	+0,16	+0,16	-0,16	-0,13
Очікувані зміни ділового середовища	+0,13	+0,30	+0,07	+0,04	+0,8	0,00	+0,33	+0,30	+0,33	+0,19	-0,08	+0,26
Оцінка фінансово-економічної ситуації	-0,03	-0,05	0,00	-0,08	+0,10	-0,27	+0,07	-0,24	+0,01	+0,17	-0,21	-0,13
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	+0,21	+0,26	+0,15	+0,22	+0,08	+0,09	+0,29	+0,45	+0,27	+0,22	-0,07	+0,43
Виробництва	-0,10	-0,26	0,00	-0,10	0,00	-0,25	-0,07	-0,22	+0,16	-0,17	-0,08	-0,27
Очікуваних змін виробництва	0,37	+0,17	+0,51	+0,54	+0,62	+0,43	+0,40	+0,57	+0,22	+0,25	+0,23	+0,38
Внутрішнього попиту	+0,05	-0,07	+0,15	0,00	+0,16	+0,02	+0,07	-0,15	-0,13	+0,18	-0,09	-0,12
Очікуваних змін внутрішнього попиту	+0,27	+0,21	+0,37	+0,31	+0,35	+0,43	+0,31	+0,24	+0,20	+0,27	+0,20	+0,16
Зовнішнього попиту	+0,06	-0,14	+0,17	+0,12	+0,28	-0,03	-0,14	-0,18	+0,00	+0,10	+0,22	0,00
Очікуваних змін зовнішнього попиту	+0,12	0,00	+0,25	+0,24	+0,31	+0,40	+0,14	-0,11	+0,14	+0,04	+0,29	+0,14
Продажів	-0,07	-0,19	+0,01	-0,06	0,00	-0,29	0,00	-0,22	+0,13	-0,03	0,00	-0,23
Очікуваних змін продажів	+0,40	+0,29	+0,57	+0,45	+0,57	+0,52	+0,53	+0,57	+0,41	+0,23	+0,27	+0,50
Нових замовлень	-0,03	-0,13	+0,01	0,00	+0,22	-0,09	-0,13	-0,37	+0,03	+0,03	-0,08	-0,15
Очікуваних змін замовлень	+0,35	+0,27	+0,47	+0,35	+0,50	+0,49	+0,57	+0,56	+0,24	+0,28	+0,23	+0,12
Зайнятість	-0,11	-0,13	-0,04	-0,19	-0,04	-0,21	-0,07	-0,22	+0,07	-0,13	-0,04	-0,08
Очікуваних змін зайнятості	+0,05	+0,03	+0,07	+0,04	+0,09	+0,00	+0,14	+0,21	+0,07	0,00	+0,04	-0,04
Цін сировини	+0,56	+0,40	+0,58	+0,67	+0,68	+0,74	+0,27	+0,63	+0,45	+0,43	+0,50	+0,27
Очікуваних змін цін сировини	+0,22	+0,16	+0,27	+0,32	+0,43	+0,30	+0,14	+0,40	+0,08	+0,22	+0,10	+0,09
Цін реалізації	+0,46	+0,40	+0,49	+0,46	+0,52	+0,52	+0,33	+0,59	+0,57	+0,32	+0,46	+0,31
Очікуваних змін цін реалізації	+0,10	+0,06	+0,09	+0,20	+0,05	+0,16	+0,07	+0,26	-0,04	+0,06	+0,11	+0,14

Назва показника (індекси)	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Дереобр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Фінансові результати (прибутковість)	-0,08	-0,16	-0,01	-0,13	-0,09	-0,11	-0,07	-0,11	-0,09	-0,04	-0,13	-0,24
Очікувані зміни фінансових результатів (прибутковості)	+0,08	-0,01	+0,14	+0,11	0,00	+0,17	+0,15	+0,05	+0,10	+0,02	-0,06	+0,08
Конкурентний тиск з боку вітчизняних виробників	+0,31	+0,25	+0,42	+0,25	+0,25	0,00	+0,20	+0,48	+0,42	+0,37	+0,43	+0,43
Конкурентний тиск з боку виробників країн СНД	-0,02	-0,20	+0,08	+0,05	0,00	-0,30	0,00	+0,06	+0,17	-0,05	-0,24	+0,21
Конкурентний тиск з боку іноземних виробників	+0,05	-0,14	+0,09	+0,21	0,00	-0,19	+0,14	+0,15	+0,30	-0,05	-0,21	+0,26

Додаток 4: Рейтинг перешкод зростанню виробництва (квітень 2019 року)

Перешкоди зростанню виробництва	За розміром				За галузями							
	Всі	Малі	Середні	Великі	Важка	Машбуд	Дереобр	Будмат	Легка	Харчова	Поліграфії	Інші
Недостатньо кваліфікованих працівників	24,6	24,2	26,3	22,6	27,6	34,6	33,3	34,6	18,8	10,1	8,0	20,8
Недостатньо замовлень/обсягів реалізації/ низький попит на продукцію	51,1	48,4	52,6	54,7	41,4	50,0	33,3	50,0	50,0	40,6	76,0	41,7
Недостатньо сировини/матеріалів	21,0	18,8	21,1	26,4	34,5	23,1	0,00	23,1	18,8	21,7	12,0	0,0
Проблема ліквідності / брак обігових коштів	44,6	39,8	49,5	47,2	51,7	61,5	26,7	61,5	37,5	44,9	52,0	29,2
Несприятлива політична ситуація	27,5	26,6	25,3	34,0	24,1	19,2	33,3	19,2	25,0	29,0	16,0	45,8
Недостатньо виробничих потужностей	9,4	13,3	7,4	3,8	6,9	19,2	0,00	19,2	9,4	10,1	4,0	16,7
Доступність кредитів	6,5	7,8	3,2	9,4	6,9	7,7	13,3	7,7	9,4	5,8	0,0	0,0
Корупція	13,8	22,7	6,3	5,7	6,9	19,2	20,0	19,2	21,9	17,4	8,0	20,8
Проблеми з енергопостачанням	15,9	16,4	15,8	15,7	24,1	23,1	20,0	23,1	18,8	13,0	4,0	16,7
Високий регуляторний тиск (нечітке законодавство. перевірки. бюрократичність процедур)	18,8	22,7	13,7	18,9	13,8	26,9	20,0	26,9	25,0	13,0	20,0	20,8
Рівень податків	31,5	37,5	30,5	18,9	20,7	34,6	33,3	34,6	40,6	37,7	24,0	45,8
Застарілі технології	13,8	16,4	12,6	9,4	10,3	23,1	20,0	23,1	9,4	13,0	16,0	8,3
Висока ставка кредитів	26,1	20,3	33,7	26,4	31,0	26,9	53,3	26,9	15,6	31,9	16,0	25,0
Часті зміни економічного законодавства	5,8	6,3	4,2	7,5	6,9	15,4	0,00	15,4	6,3	2,9	12,0	4,2
Високий рівень конкуренції	50,7	48,4	54,7	49,1	58,6	50,0	60,0	50,0	50,0	62,3	56,0	54,2
Інше	6,2	9,4	2,1	5,7	10,3	11,5	0,0	11,5	9,4	2,9	12,0	4,2

Додаток 5. Основних показників (індекси) за останні 13 періодів спостережень

Назва показника (індекси)	2016				2017				2018				2019
	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв
Оцінка ділового середовища	-0.24	-0.20	-0.18	-0.30	-0.09	-0.15	-0.17	-0.15	-0.13	-0.08	-0.02	-0,04	-0,2
Очікувані зміни ділового середовища	0.22	-0.02	-0.01	+0.01	+0.25	+0.23	+0.15	+0.13	+0.27	+0.22	+0.15	+0,23	+0,13
Оцінка фінансово-економічної ситуації	-0.29	-0.13	-0.14	-0.23	-0.15	-0.06	-0.05	-0.06	-0.13	-0.08	+0.06	-0,08	-0,03
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	+0.37	+0.07	+0.06	+0.07	+0.39	+0.26	+0.22	+0.23	+0.37	+0.39	+0.24	+0,28	+0,21
Виробництва	-0.01	+0.33	+0.21	+0.07	-0.14	+0.22	+0.15	+0.15	-0.02	+0.15	+0.23	+0,12	-0,10
Очікуваних змін виробництва	+0.37	+0.19	+0.23	-0.12	+0.38	+0.23	+0.28	-0.01	+0.28	+0.18	+0.18	-0,02	+0,37
Внутрішнього попиту	-0.02	+0.18	+0.12	+0.07	-0.19	+0.21	+0.07	+0.11	-0.08	+0.09	+0.10	+0,14	+0,05
Очікуваних змін внутрішнього попиту	+0.25	+0.01	+0.11	-0.29	+0.23	0.14	+0.15	-0.26	+0.17	+0.05	+0.15	-0,04	+0,27
Зовнішнього попиту	-0.07	0.00	-0.01	-0.07	-0.10	+0.07	+0.06	+0.01	+0.01	+0.05	+0.07	+0,10	+0,06
Очікуваних змін зовнішнього попиту	0.07	-0.04	+0.10	-0.07	+0.07	+0.03	+0.10	-0.09	+0.05	+0.06	+0.16	+0,02	+0,12
Продажів	-0.02	+0.33	+0.21	+0.11	-0.16	+0.30	+0.16	+0.20	-0.01	+0.21	+0.24	+0,14	-0,07
Очікуваних змін продажів	+0.42	+0.18	+0.21	-0.21	+0.42	+0.24	+0.30	-0.10	+0.33	+0.22	+0.19	-0,05	+0,40
Нових замовлень	-0.05	+0.22	+0.06	+0.09	-0.02	+0.29	+0.21	+0.14	+0.03	+0.21	+0.21	+0,13	-0,03
Очікуваних змін замовлень	+0.39	+0.18	+0.18	+0.02	+0.44	+0.27	+0.25	0.00	+0.38	+0.25	+0.18	+0,04	+0,35
Зайнятість	-0.10	-0.07	-0.08	-0.25	-0.22	-0.07	-0.09	-0.16	-0.18	-0.02	-0.02	-0,09	-0,11
Очікуваних змін зайнятості	+0.04	0.00	-0.03	-0.15	+0.04	+0.04	-0.03	-0.02	+0.01	+0.03	-0.04	-0,07	+0,05
Цін сировини	+0.61	+0.47	+0.66	+0.74	+0.71	+0.62	+0.73	+0.66	+0.62	+0.59	+0.59	+0,56	+0,56
Очікуваних змін цін сировини	+0.22	+0.31	+0.38	+0.60	+0.29	+0.22	+0.33	+0.50	+0.28	+0.32	+0.39	+0,41	+0,22
Цін реалізації	+0.43	+0.38	+0.45	+0.42	+0.62	+0.30	+0.54	+0.39	+0.46	+0.44	+0.37	+0,36	+0,46
Очікуваних змін цін реалізації	+0.15	+0.14	+0.19	+0.37	+0.19	+0.24	+0.25	+0.31	+0.13	+0.18	+0.21	+0,26	+0,10

Фінансові результати (прибутковість)	-0.12	+0.02	+0.01	+0.01	-0.03	+0.11	+0.06	+0.06	-0.05	+0.06	+0.11	-0,01	-0,08
Очікувані зміни фінансових результатів (прибутковості)	+0.10	0.0	0.0	-0.04	+0.19	+0.11	+0.10	-0.10	+0.13	+0.10	+0.01	-0,07	+0,08
Назва показника(індекси)	2016				2017				2018				2019
	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1 кв	2 кв	3 кв	4 кв	1кв
Конкурентний тиск з боку вітчизняних виробників	+0.12	+0.21	+0.15	+0.12	+0.19	+0.16	+0.38	+0.20	+0.29	+0.23	+0.08	+0,23	+0,31
Конкурентний тиск з боку виробників Росії/СНД	-0.18	-0.23	-0.18	-0.26	-0.31	-0.39	-0.18	-0.27	-0.10	-0.12	-0.15	-0,18	-0,02
Конкурентний тиск з боку іноземних виробників	-0.10	-0.14	-0.18	-0.15	-0.29	-0.28	-0.16	-0.28	-0.05	-0.04	-0.20	-0,10	+0,05